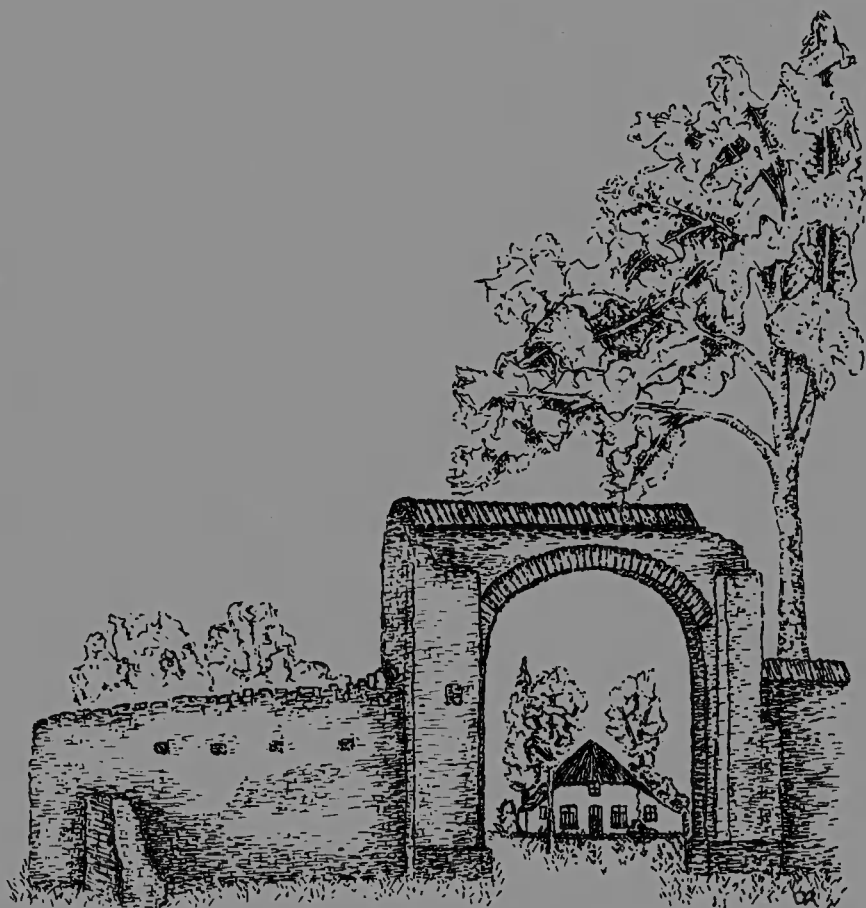

1993

Jg 7-1

d'n Myerlese Koerier

Heemkundekring Myerle

Redactie adres: Kerkkokers 39, 5731BT Mierlo.

7e Jaargang Nr.1; april 1993

Uitgave van de leden van de
Heemkundekring "Myerle"

Inhoudsopgave

1.	Heerlijkheid Mierlo in 1626	5
2.	Toponiemen onderzoek Mierlo (2)	14
3.	Armoede in Mierlo	19

De heerlijkheid Mierlo in het jaar 1626.

Barbara van Scherpenzeel, weduwe van Erasmus van Grevenbroek heeft begin 1700 een proces moeten voeren om de "leen"heerlijkheid Mierlo in het bezit te houden van haar en haar erfgenamen. De Procureur Generaal wilde indertijd in naam van de Staten Generaal, Mierlo vorderen, de heerlijkheid zou zo'n 80 jaar eerder zijn ingelost door de Hertog van Brabant en de bezittingen van de Hertog zijn later vervallen aan de Staten Generaal. Waarom ze er nu pas toekwamen zich in het genot van hun zogenaamde bezit te willen stellen is vooralsnog niet bekend. Wie er gelijk had? De Staten Generaal in ieder geval niet.

Uit de navolgende akte uit 1626, waarin het hof van Brussel uitspraak doet op het verzoekschrift van de inwoners van Mierlo, blijkt, dat de heerlijkheid Mierlo als "pand" in 1617 is gelost door de inwoners van Mierlo. De koning van Spanje in zijn hoedanigheid van Hertog van Brabant zat waarschijnlijk in geldnood en wilde het pand inlossen. Dit wil zeggen dat de van Grevenbroeks losgeld ofwel leengeld moesten betalen om de heerlijkheid met al zijn rechten en plichten in hun bezit te kunnen houden, maar om nog onduidelijke redenen hebben de inwoners van Mierlo toen het pand gelost door aan de Hertog de som van 2000 gulden te betalen. 10 jaar later wil Jan van Grevenbroek als erfgenaam van Erasmus (Raes) van Grevenbroek de heerlijkheid weer terug en stelt hiertoe een dingbank in. Doch de inwoners van Mierlo wijzen er in hun verzoekschrift op, dat ze verwacht hadden voor eeuwig onbeleend te blijven.

Nu willen ze weer betalen en wel de som van 3200 gulden mits ze zeker voor 25 jaar onbeleend blijven.

Het hof in Brussel zegt hun dit toe, echter slechts voor de duur van 15 jaar. Maar ze zijn nadien slechts enkele jaren in het genot geweest van de heerlijkheid, immers na de val van Den Bosch in 1629 kwam ze toch weer in het bezit van de Van Grevenbroeks.

In 1703 procedeerde Barbara om het bezit in handen te houden, dit wordt toegewezen, maar de Procureur Generaal moest alle bezittingen en rechten die hij in de jaren dat het proces gevoerd werd reeds in bezit zou hebben genomen weer afstaan, doch blijkbaar was hij onwillig om hieraan gehoor te geven, Daarop nam Barbara hem maar in gijzeling totdat het vonnis ten uitvoer zou zijn gebracht en zo kwam zij weer in het rustige genot der heerlijkheid Mierlo.

Opmerking bij het nu volgende schrijven over het lossen van het Pandschap.

De opeenvolgende 6 fragmenten van het schrijven zijn achtereenvolgend weergegeven in oorspronkelijke (1. tot en met 6.) en 'letterlijke' vertaalde (1a. tot en met 6a.) tekst.

1. Ik Philips bijden gratie Gods Coninck van Casillien, van Leon. van Arragon, van beijde de sicillien, van Hierusalem, van Portugal, van Navarre, van Grenade, van Toleto, van Valence, van Gallicien, van de Mailliorcken, van Sicillien, van Sardainien, van Cordube, van Corsicque, van Murcie, van Jaen, van de Algarben, van Algerie, van Gebraltar, vande Eijlanden van Canarien, van Indien, soo Orientale als Occidentale, vande Eijlanden ende vaste landen der Zee Oceane, Eertshertoge van Oostenrijk, Hertoge van Bourgondien, van Lothrijck, van Brabant, van Limborg, van Luxemborg, van Gelre ende van Milanen, Grave van Habsbourg, van Vlaenderen, van Artois, van Burgondien, Palsgrave van Thirol, van Henegowe, van Hollandt, van Zeelandt, van Namen ende Zutphen, Prince van Zwave, Marckgrave des Heijlichs Rijckx van Roomen, Heere van Vrieslant, van Salms, van Mechelen, vande stadt, steden ende landen van Utrecht, Oudenstel ende van Groeningen, Ende dominateur in Asien ende Affrijcken.

2. Allen den ghenen die dese tegenwoordig sullen sien, Saluijt.

Wij hebben ontvangen d'oodtmoedige supplicatie vande Ingesetenen van Mierloe, Inhoudende hoe dat sij supplianten inden Jaere duijsent zestehondert seventhien, tot lossinge vanden pandtschappe vanden selve dorpe vuijthanden van Erasmus van Grevenbroeck, pandtheer geweest, t'onsen proffijcte geadvanceert hebbende de somme van twee duijsent guldens. Ende daermede d'innecommen, gebracht aen onse domeinen, op vaste hope ende betrouwen dat t' voorszegde dorpe van alsdan ten eeuwigen dage soude onbeleent blijven, ende daeromme oock soo in t' vervolgen vande voorszegde lossinge als andere defensien gedaen tegen de Impetitionen vanden voorszegde Grevenbroeck, ende zijne kinderen, pretenderende inde voorszegde Heerlicheijt te Introduceren eene dingbancke op zijne eijgen handt, tot handthouginge van onse Jurisdictione, neijet minden als gelijcke somme van tweeduijsent guldens geconsommeert. Is nu soo dat de voorszegde Heerlijckheijt door aansoec van Jan, soone des sefts Erasmus van Grevenbroeck, des neijttemin wederomme publickelijk ombeleent te worden opgehangen zijnde, de supplianten thoonen tot ons hunne goede affectie, omme te blijven onder onse protectie, ende te verheuden meer te vallen aen die van Grevenbroeck.

2a. Al die gene die hier tegenwoordig zijn, Saluut!

Wij hebben ontvangen het ootmoedige verzoek van de inwoners van Mierlo, inhoudend dat zij, de verzoekers, in het jaar 1617 tot het lossen van het pandschap, het dorp Mierlo uit handen van Erasmus van Grevenbroeck, pandheer geweest, tot ons profijjt betaald hebben de som van tweeduizend gulden En daarmee inkomsten gebracht aan onze Domeinen, op hoop en vertrouwen dat het voornoemde dorp ten eeuwige dagen onbeleend zou blijven, en daarom ook in het vervolg van de voornoemde leengelden. en andere verdediging gedaan tegen de verzoeken van de voornoemde Grevenbroeck en zijn kinderen, die aanspraak maken op de voornoemde heerlijkheid en te introduceren een dingbank op eigen hand, tot handhaving van onze rechterlijke macht, niet

minder als gelijke som van tweeduizend gulden te betalen. Is het nu zo dat de voornoemde heerlijkheid door aanzoek van Jan, zoon van dezelfde Erasmus van Grevenbroek, des niettemin weer openbaar onbeleend wordt, de verzoekers tonen aan ons hun genegenheid, om te blijven onder onze bescherming, en te verhoeden onder de van Grevenbroeks te vallen.

3. Hebben met ons zoo verre genegotiert, dat midts bijde supplianten boven de voorszegde twee furnerende, alnoch drije duijsent tweehondert guldens, t'voorszegde dorp voor- nochten tijdt soude onbeleent blijven op conditie ende verba- le gelofte van bijde supplianten alles aff te stellen,, wes opde voorszegde Heerlicheijt ter saecken van eenige Jurisdictione ofte anderssints soude mogen gepretendeert worden, ende dat de selve Heerlicheijt in preudicie van dijen naermaels neijt en soude worden beleent, dan midts rembouserende deselve somme daer van den supplianten wel is verleent acte, maer geglisseeft de voorszegde somme van twee duijsent guldens te vorens tot eenen ende den selve effecte geschoten, ende daerinnen alleen gebracht de restitutie van drije duijsent tweehondert guldens, ende tot dijen oock de voorszegde verbaele totgeseeghde indeniteijt, daarvan de supplianten oock gerne souden versekert, ende van alle andere impetitionen ende schot van penningen ontsalgen sijn, om waertoe te commen ende dat de voorszegde drije duijs- ent twee hondert guldens volgens de orde vande selve acte, In handen van onsen Rentmeester Generael sijn gefurnieert, hebben zij ons seer oodtmoedelijck gebeden, dat het ons gelieven wilde naerder interpretedende, ende declarende voorszegde acte van acceptatie te vercaleren dat de voors- zegde heerlicheijt neijt meer emmers nijet voordien tijdt van vijftwintich Jaeren en sal worden beleent, ende soo verre naerde expiratien vanden selve tijdt de selve Heerlicheijt wederomme quaeme geengageert te worden.

3a. Hebben zij met ons in zo verre onderhandeld, dat mits de verzoekers boven de voornoemde twee duizend, alsnog drieduizend tweehonderd gulden betalen het voornoemde dorp voor bepaalde tijd zou onbeleend blijven op de voorwaarde en de mondelinge beloften van de verzoekers alles af te stellen, als op de voornoemde heerlijkheid ter zaken van enige rechterlijke macht of anderzins aanspraak zou gemaakt worden, en dat dezelfde heerlijkheid onder behoud van rechten die later niet zullen worden beleend, dan mits terugbetaald dezelfde somme waarvan de verzoekers wel akte is verleend, maar inplaats van de som van 2000 gulden, nu vernoemd wordt de teruggave van 3200 gulden en tot dan ook de voornoemde mondeling toegezegde schadeloosstelling waarvan de verzoekers ook graag zouden zijn verzekerd, en van alle andere verzoeken en betaling van penningen ontslagen zijn, om daartoe te komen en dat de voornoemde drie duizend twee honderd gulden volgens orde van de zelfde akte, in handen van onze rentmeester generaal zijn gesteld hebben zij ons zeer ootmoedig gebeden of het ons believe wilde naar de uitleg van voornoemde akte van acceptatie te verklaren dat de voornoemde heerlijkheid niet meer of immers niet meer dan voor de tijd van vijftwintig jaren zal worden beleend, en zo ver naar verstrijken van de tijd de zelfde heerlijkheid weerom komt geengageerd te worden.

4. In sulcken gevalle boven de voorszegde drie duijzent tweehondert guldens, sij supplianten alsnoch sullen worden gerembourseert vande voorszegde twee duijzent guldens te voorens geschoten, ende tot dijen van alle impetition van die van Grevenbroeck voorszegd geindemneert, costeloos ende schadeloos gehouden, ende voortz opter belleninge dijen maermaels soude mogen vallen, ofte geschieden, dat deselve neijt en sal worden toegestaen, dan den Suppleant ende hunne maercomelingen ierst, ende voortz al gehoort. Ende hen daerop doen depescheren onse opene briefven daertoe dienende, TE DOEN WETEN, dat wij saecken voorszegd overgemerckt, ende daer op gehadt t'advijns van onse lieve ende getrouwe, die President en de luijden van onse

Rekenkamer in Brabant. Ende daernaer oijck gehadt het advijs van onse seer lieve ende getrouwe die Hoofden-Tresorier Generael ende Gecommitteerde van onse domeinen ende financiën, samentelijck, dat aende Supplianten alreeds is gedeclareert, dat de voorszegde Heerlijckheit van Mierloo neijt en sal belat worden, maer dat bijde acte neijt geexpremeert en is eenigen termijn. Wij om dese ende andere Redenen ons daartoe moverende.

Genegen wesende ter bede ende begeerte vande voorszegde Ingesetenen der Parochie van Mierloo supplianten, hebben deselve geconsenteert ende geaccordeert, Consenteren ende accorderen, vuijt onse meerder gratie bij desen, dat die voorszegde heerlichede van Mierloo neijt en sal beleent worden voordien tijdt ende termijn van vijffthien Jaeren.

4a. in zulk geval moeten boven de voornoemde drie duizend tweehonderd gulden, de verzoekers alsnog zullen worden terugbetaald van de voornoemde tweeduizend gulden, en tot dan van alle verzoeken van die van Grevenbroek voornoemd krijgen kosteloos en schadeloos gehouden, en verder op de belening die later zou vallen, of geschieden, dat hetzelfde niet zal worden toegestaan, dan de verzoekers en hun nakomelingen eerst en vooral gehoord.

En hen daarop doen berichten? onze open brieven daartoe dienende, DOEN TE WETEN, dat wij de zaak voornoemd overgemerkt, en daarop advies hebben gehad van onze lieven getrouwe president en de lieden van onze Rekenkamer in Brabant. En daar na ook het advies gehad van onze lieve en getrouwe Hoofd-Tresorier Generaal en Gecommitteerde van onse domeinen en financiën, gezamenlijk dat aan de verzoekers reeds is gedeclareerd, dat de voornoemde heerlijkheid van Mierlo niet zal worden belast, maar dat bij de akte niet uitgedrukt is een termijn. Wij om deze en andere redenen daartoe bewogen. Genegen zijnde de bede en de wenssen van de voornoemde ingezetenen der Parochie van Mierlo, verzoekers, hebben deze ingewilligd en overeengekomen. Uit onze meerdere gratie bij deze dat die voornoemde heerlijkheid van Mierlo niet zal worden beleend voor de tijd en termijn van vijftien jaren.

5. Bij laste ende conditie wel expresselijk dat de voorszegde supplianten neijt en sullen worden gerembourseert, Ten zij van de drije duijsent twee hondert guldens bij hen geschoten, tot redentie den selven, sonder te mogen ijet pretenderen voor die tweedujsent gulden voorens bij hen gefurnieert, tot ontlastinge der selven Heerlichijde. Behalven dat die voorszegde supplianten alear te mogen geneijten van dese onse tegenwoordige gratie ende ontroij, gehouden sullen wesen. dese onse tegenwoordige brieven te presenteren. inde Raetcamere van onse financien, om aldaer geregistreert ende geverifieert te worden, tot conseratie onse Rechten, Hoogheijt ende auctoriteijt daer ende alsoo sal ontbieden daeromme ende bevelen onse zeer lieve ende getrouwe die Cancelier, ende luijden van onse Raede in Brabant, die voorszegde van onse financien, ende alle andere onse Rechteren, Justicieren, officieren ende Ondersaten dijen dit aengaen sal, dat zij die voorszegde Ingesetenen der Heerliche de van Mierloe, van dese tegenwoordige gratie ende octroij, opde lasten ende conditien, inden vuegen ende manieren boven verhaelt, doen laten ende gedoogen, Rustelijck vredelijck geneijten ende gebruijcken, sonder hen te doen oft geschieden eenich letsel often moeijenisse ten contrarie, Want alsoo gelieft.

5a. Bij de lasten en voorwaarde wel expres dat de voornoemde verzoekers niet zullen worden terugbetaald, tenzij van de drieduizend tweehonderd gulden bij hen betaald, tot verlossing van dezelfde, zonder aanspraak te mogen maken op tweeduizend gulden eerst bij hun gefourneerd, tot lossing van dezelfde heerlijkheid. Behalve dat die voornoemde verzoekers alvorens te mogen genieten van deze onse tegenwoordige genade en vergunning, gehouden zullen zijn. deze onse tegenwoordige brieven te presenteren, in de Raadkamer van onse financien, om daar geregistreerd en onderzocht te worden, tot overweging van onze rechten, hoogheid en bekrachtiging daarom also zal ontbieden en bevelen onse zeer lieven en getrouwe de Canselier en de lieden van onse Raad in Brabant, die voornoemde van onse financien, en alle onze andere rechters, heren van justitie,

officiëren en onderdanen die dit aangaat, dat zij die voornoemde inwoners der heerlijkheid Mierlo, van deze tegenwoordige genade en vergunning, op lasten en voorwaarden, in de voegen en manieren zoals boven verhaalt, doen laten en toelaten, rustig en vredig genieten en gebruiken zonder hen enig letsel of ongunstige bemoeienissen te laten overkomen, want zo het ons beliefd.

6. Des t'oirconde hebben Wij onsen segel hier aen doen hangen. Gegeven in onse Raet van Brussel den zessentwintichsten Octobris inden Jaere onsen heeren duijsent zeshondert zesentwintich, ende van onsen Rijke het zeste.

Bij den Coninck, mevrouw Infante, Graeven van Coussigne ende Warfuse, hoofden, Francois Kuischot, tesorier generael, Jan Baptist van Male ende Jan van Beken, ridder, Gecommitteerde van de finantien en andere tegenwoordich.

Die Hoofsten Tesorier Generael ende Gecommitteerde vande finantien consenteren ende accorderen voor soo vele in hun is, dat d'Inhoudt int witte van desen sal worden achtervolght ende volbracht gelijk sijne Majesteit voorszegde selve bevelt bijden voorszegde witte. Gedaen tot Brussele ten bureele den voorszegde finantien, onder die Hantteecken en vande voorszegde Hoofden Tesorier Generael ende gecommiteerden den vieren Martij 16 hondert seventwintich. P. Coninge. R. Coussignij Wa. fuse, J. Geraerts, J. van Male, F. Kuischot.

6a. Aan deze oorkonde hebben wij ons zegel gehangen. Gegeven in onze Raad van Brussel den zes en twintigste october in het jaar onze heren duizend zeshonderd zes en twintig en het zesde van ons Rijk.

Bij de Koning, mevrouw Infante, Gravin van Coussingne en Warfuse, hoofden, Francois Kuisschot, tesorier generaal, Jan Baptist van Male en Jan van Beken, ridder, gecommiteerden van financien en andere hier tegenwoordig.

Het hoofd tesorier generaal en de gecommiteerden van de financiën geven toestemming en akkorderen voor zover het mogelijk is, dat de inhoud van deze wetten van deze zal worde gevolgd en volbracht gelijk zijn Majesteit voornoemd zelf beveelt. bij de voornoemde wetten. Opgemaakt te Brussel op het bureau van voornoemde financiën, onder de handtekening van de voornoemde hoofd Tresorier Generaal en de gecommiteerden de vierde maart 16 honderd zeven en twintig. P. Coninge. R. Coussingnij Warfuse, J. Geraerts, J van Male, F. Kuischot.

Deze akte bevindt zich in het archief van Mierlo.

Annie Berkers-Romonesco.

Toponiemen-onderzoek in Mierlo (2)

In de vorige "Mijerlese Koerier" heb ik u beloofd e.e.a. duidelijk te maken over de betekenis van de Mierlose veldnamen.

Om te beginnen dacht ik er goed aan te doen om sectie voor sectie te behandelen. Sectie A = Over 't Akker. Dit komt mij goed van pas omdat daar ook het kasteel van Mierlo heeft gestaan, zogezegd het gemeentehuis van nu. Om een betere kijk op het geheel te krijgen lijkt mij het normaal om eerst wat duidelijkheid te verschaffen over de plaatsnaam Mierlo.

Ik heb de vorige keer geschreven dat de naam Mierlo wel eens van de rivier "de Mierle" kon stammen. Ik zeg niet dat het niet zo is, maar mijn eigen visie ligt iets anders. Om u dit duidelijk te maken gaan we eens een heel stuk terug in onze geschiedenis.

TAXANDRIA, de streek waar ons geslacht is ontstaan.
(Overgenomen uit de "Genealogische verhandeling van A.G.Laarhoven")

De landstreek Taxandria werd als volgt gesitueerd; ten noorden en ten oosten begrenst door de rivier de Maas, ten zuiden door de rivieren Demer en Dyle en ten westen door de rivier de Striene. Deze laatste rivier liep ongeveer gelijk met de huidige westgrens van de provincie Noord-Brabant. De naam Taxandria (Toxandrië - Taxandrië) is afkomstig van het latijnse woord Taxus. Hetgeen betekent: fijne mast of denneboom. Het is dus het land der dennebomen. De bewoners werden naar deze naam Taxanders genoemd. Zelf noemden zij zich Arborichen. (Arbor is het latijnse woord voor boom) De Arborichen zijn van germaanse afkomst. Door samenvoeging van de Arborichen met enkele andere germaanse stammen, die van over de Rijn naar het

westen zijn gekomen (Sicamberen - Bructeran - Tencteren) ontstaat daaruit een nieuw germaans volk: de Franken. De eerste die deze streek vermeld is Caesar. Hij noemt de streek; poelachtig, woeste bossen, zandig en schraal. Ook Strabo, die kort na Caesar leefde spreekt in de zelfde trant over deze streek. Verder zijn er vele reisbeschrijvingen uit de vroege en late middeleeuwen waarin wordt gesproken over grote, haast ondoordringbare, bossen. De oudste nederzettingenamen zijn dan ook voor het overgrote deel samengesteld uit twee belangrijke hoofdbestanddelen die er ter plaatse voorkwamen n.l. water(beek), broek en moer(meir) en hout. Voor dit laatste werden vele toponiemen gebruikt zoals holt - laer - lo - forst - of vorst. enz. enz.

Mijn visie over de naam Mierlo is simpel. Het gebied Mierlo voldeed geheel aan de gegevens die nodig zijn om een naam te creëren n.l. moer ook toen genoemd meir en ook wel geschreven myer.

Daar komt nog bij het bos, dus hout en vertaald als lo en samen geeft dit Myerlo. De y werd ook vertaald als i en zodoende krijg je dus Mierlo. In vroegere eeuwen werd de O aangedikt met een E om de O sterker te maken en zodoende dat men in de oude geschriften de naam Mierloe (zie deel 1) kon tegenkomen. Tegenwoordig zeggen we nu nog in ons dialect: "Hoe skon is dé Mierle, dé Mierle van ons"

Verder vinden we op 't Overakker:

't Agterste Veld, den Agtersten Hul,
den Beemd, het Beemde, het Beemdje, den Belenberg, den Bennendonk, den Blijkheuvel, den Bogaard, den Bogert, 't Bosveld, de Bosvelden, den Bult.

de Camp, den Casteelsendries, den Chijsbeemd, 't Chijsland, 't Chijsvelt, den Cruisberg, de Cruiseusels.

het Dekkersveld, den Dijk, het Dijstelstuk, de Donk, den Doorenbosch, den Dorenbos, den Driehoek.

den Eerbors, het Eesbroek, 't Eijmersven, den Ekeldries, het Eusel.

't Gooreusel, de Goorraaf, 't Goorke, het Goorvelt, de Groeneweg, den Grooten Ham, den Grooten Donk.

den Ham, den Helterman, den Herewijer, 't Herewijerke, de Hij, den Hijdries, de Hijstraat, 't Hijtveld, 't Hijtveldje, het Hofdrieske, den Hogendries, den Hogenweg, den Hoogendries, het Hooijveldje, den Hullenaar,

den Kalverdries, de Kant, de Kekelaar, 't Kempke, de Kerkpad, het Klein Eusel, het Koemertveld, de Kolk, den Koolkamp, de Korte Akkers, 't Kwikken Eusel.

de Lageweg, den Langenakker, 't Lankveld, de Leegenweg, 't Leegveld, 't Leegveldje, de Leemkuijlen, de Legerweg, het Lisbeemde, den Logtenberg, den Loop, de Lo Straat.

den Molenweg.

't Nieuwhuijs, 't Nieuwland, 't Nieuwveld.

de Oijvaarsakker, de Oijvaars Eijken, Op Segge, den Opbos, den Ossenakker.

de Penakker

de Santheuvel, de Santheuvelseweg, 't Sesterke, de Springberg,
de Sprink, de Sprinkberg, 't Sprinkvelt, de Swanenwijer,
't Swinkelsbos.

den Trimpert.

de Vlaas, 't Voorste Eusel, den Voorstendries, 't Voorsteveld,

de Voort, de Voorstraat.

de Wasbuijl, 't Wijerke, 't Wijveld, de Wolfsberg,
de Zwanenwijer.

Terugkomende op het riviertje "de Mierle" kan ik zeggen dat dit riviertje nog bestaat. De benaming is in de loop der tijden nogal veranderd. Dit riviertje is ontstaan in de Weijer, achter den E3 weg. Door tussenkomst van den E3 weg is het voorste gedeelte weggefallen en heeft nu zijn ontstaan in de Weijer voor de E3 weg, in het Kuijpersbos gelegen links aan de Heezerweg (Aardborst). Het stroomt in noordelijke richting tot aan het Voortje onder de huidige naam "de Overakkersche Loop". In het Voortje komt de Kasteelsche Loop in de Overakkersche Loop uit en vandaar gaat ze onder die naam verder richting Bekelaar (Bospruijm) en komt uit in de Mierlosche Loop, ook wel de Vleutloop genoemd. Onder deze naam stroomt ze verder tot aan het Eindhovensche kanaal. Aan de andere zijde van het kanaal verder gaat onder de naam "de Goorloop" en uiteindelijk onder het plaatsje Boerdonk in de "Aa" uitkomt. Zo ziet u dat er in de loop van tijden met de naamsveranderingen wel het een en ander leeft. (Zie omschrijving in het eerste deel)

U begrijpt dat we niet alle toponiemen van "Over de Akkers" in deze gaan behandelen, maar ons in hoofdzaak houden aan de belangrijkste, oudste en bekendste toponiemen daar bekend.

Aardborst

Aardborst is gelegen achter den Trimpert, links en rechts liggend van de Heezerweg. De Heezerweg werd voorheen de Aardborstweg genoemd. De huidige Aardborstweg is dus een verplaatsing van een vroegere toponiem. Terugkomende op de vroegere bewoners "de Arborichen" vermoed ik dat daar de naam Aardborst vanaf komt. De oorspronkelijke naam van Aardborst is "Arbor". Ook veel geschreven als "Erbor". Later geschreven en uitgesproken als "éérbors" en nog later als "Aarborst" en nu heden ten dagen als "Aardborst".

Vele dorpsgenoten menen dat de naam afkomstig is van b.v. Adelborst. Dit van wege de ligging in de buurt van het voormalige kasteel.

In het Rijksarchief Noord-Brabant (RANB) staat in de Bossche Protocollen geschreven, onder Registrernr. 1192, folio 20, (1420 - 1423) Mierle, " 'tgoed tot Eerborn".

Verder onder Registrernr.1039, folio 93, (1597) Huijs Erbor" enz.enz.

Wat te denken van het schrijven van Caesar en Strabo? Deze gegevens liggen net zo kort bij elkaar als Aardborst en Strabrecht. Mijn gevoelens maken zich sterk dat dit voor de archeoloog een uniek gebied moet zijn een onderzoek waardig.

Wordt vervolgt.

Leo Lensen

Armoede in Mierlo.

Voorwoord.

Bij het inventariseren van het parochieel-archief te Mierlo heb ik in inventarisnummer 26, het dagboek van de Zeer Eerwaarde Heer pastoor Sebastianus van de Kerckhoven, het volgende relaas voor U gelezen. In het dagboek heeft de pastoor alles van dag tot dag zeer nauwkeurig opgetekend. Hieruit heb ik, na een vertaling uit het oud handschrift, ook zoveel mogelijk de oorspronkelijke tekst aangehouden. Op deze manier heb ik getracht om voor U een duidelijk en leesbaar verhaal te maken.

In het thans voor U liggende relaas zal blijken hoe een ogenschijnlijke goed bedoelde en voor de armen van Mierlo broodnodige aktie, kan uitlopen tot een geschil op zeer hoog en internationaal niveau. Als wij bij het lezen hiervan ons realiseren dat deze 'affaire' dik 220 jaren geleden zeer aktueel was in onze dorpsgemeenschap van enige honderden hardwerkende en zeer arme dorpsgenoten, ben ik er van overtuigd dat deze bijdrage aan de geschiedenis van Mierlo, U een heel ander beeld zal geven dan tot nu toe het geval was.

In het jaar 1760 telde ons dorp slechts enkele honderden inwoners. Elk kende elk en samen probeerden zij om de dorpsgemeenschap van toen overeind te houden. Gezien de grote maatschappelijke problemen en de sociale en financiële tegenvallers moesten zij hard werken om te overleven.

Dat deze sociale opstelling broodnodig was zal U bij het lezen van deze bijdrage duidelijk worden.

Vele van onze inwoners verdienden hun dagelijks brood als landbouwer, wever of ambachtsman. Het gezamenlijke gezinsinkomen kon nog enigszins worden aangevuld als moeder en de grote kinderen ook mee hielpen in het arbeidsproces. Zo hielp men als spinster, spoelster of dienstmeid mede met de dagelijkse arbeid.

Arbeidsdagen van twaalf uren en langer was heel gewoon. Het inkomen welk het gezin samen wist te vergaren stond garant voor een karig bestaan. Het was te veel om van te sterven en te weinig om van te leven. Toch door zeer zuinig te leven en hard te werken wist men doorgaans wel rond te komen.

Stukken moeilijker was het als men te kampen kreeg met ziekte, oorlogsgeweld, misoogsten of andere tegenslagen. Zo was het in het jaar 1765 toen onze dorpsgenoten te kampen hadden met een misoogst. Bovendien was de winter erg streng en tot grote hekel van alle dorpsgenoten duurde deze ook nog extra lang. Door deze lange vorst konden de ambachtsmannen niet werken. Vele inwoners kwamen in armoede te verkeren en probeerden van alles om de nood toch enigszins te lenigen.

Voor vele inwoners was er maar een mogelijkheid en dat was een beroep doen op de gemeentelijke armenkas. Door de grote aanspraak die hier op gedaan werd was deze ook al zeer spoedig uitgeput.

Niemand wist raad hoe men hier in verder moest. Of anders gezegd; niemand wist 's morgens hoe 's middags de monden gevuld moesten worden.

Alhoewel eentje, die dacht te weten hoe. De president schepen Jan van Eijck. Jan woonachtig op het overakker in de omgeving van het kasteel schatte de problemen in het dorp zeer hoog en 'goed' in. Na lang na denken hoe hij de nood kon verlichten, omdat de armenkas leeg was, stelde hij het volgende voor; hij zou zolang als die ellendige tijd zou voortduren met een kollekteschal aan de deur van de Rooms Katholieke Kerk gaan staan. Op deze wijze hoopte hij toch enige financiële middelen van de 'rijke' dorpsgenoten te kunnen vergaren om daarmee weer de armsten der armen te kunnen helpen. Dat deze aktie ten koste zou gaan van de kollektegelden en dus ten koste van de inkomsten van de kerk is duidelijk. De schepen president was heer en meester en regeerde als een souverijn, zoals ook in zijn werk genoegzaam was gebleken en bij iedereen bekend was.

Pastoor Franciscus Josephus Michielsens, geboren te Antwerpen was sinds 1756 in Mierlo om hier de zielszorg te doen. De Eerwaarde Heer pastoor was echter niet gelukkig met deze aktie ten behoeve van de armen. Ook mijnheer pastoor had zijn zorgen en verantwoordelijkheden. Hij kampte ten slotte zelf ook met de gevolgen van deze ellendige tijd.

Toen de winter even voorbij was en de zomer juist aangebroken was het staan met de kollekteschal geenszins meer nodig. Tenminste volgens mijnheer pastoor. Doch de president schepen van Eijck dacht hier anders over. Dit echter tegen wil en dank van de pastoor. Omdat de kerk hierdoor grote schade kwam te lijden heeft de pastoor alle middelen gebruikt om dit te beletten. De schepen van Eijck dreigt de pastoor om een proces tegen hem te beginnen, waarin hij eist dat de pastoor alle penningen welke de kerk niet nodig heeft ten goede zullen komen aan de armen van Mierlo. In het begin van het jaar 1770 heeft schepen van Eijck de zaak weer opnieuw opgenomen. En voor hoelang ? De pastoor is met deze hernieuwde aktie helemaal niet

gelukkig. Zoals nu blijkt mag de pastoor zich gelukkig prijzen dat hij nu niet alleen voor de problemen staat.

Hij wordt nu geruggesteund door twee kerkmeesters namelijk Hendrik Goores en Johannes Knaapen.

Pastoor Michielsen was een zeer vroom en hardwerkend zielzorger, hij kon niet goed tegen moeilijkheden en spanningen. Het spreekt van zelf dat hij niet gelukkig was met deze jarenlange zaak. De problemen liepen echter zo hoog op dat de pastoor het zich allemaal persoonlijk aantrok.

Nadat hij nog geruime tijd had geprobeerd om het tij te keren is hem dit helaas niet gelukt. Hij kwam echter in bed te liggen. Veel verdriet had de pastoor van al datgene wat er was gebeurd en grote zorgen had hij over deze zaak hoe hij zou moeten handelen. Ook de goed bedoelde adviezen die hij ongetwijfeld kreeg van zijn naaste medewerkers konden hem niet opbeuren. De lichamelijke toestand van de pastoor werd steeds slechter. Helaas is hij acht dagen later liggende in bed, op de pastorie in Mierlo van verdriet overleden.

Nu de president schepen alleen is in deze zaak zou men kunnen denken dat hij de oorzaak is van pastoors overlijden. Doch is door de Heren Doktoren verklaard dat dit niet alleen de reden is geweest van diens overlijden. Na het overlijden van de Zeer Eerwaarde Heer Pastoor Michielsen is er weer zo spoedig mogelijk een pastoor benoemd in ons dorp. Zo werd Sebastianus van de Kerckhoven, met hulp van August Coppens de nieuwe pastoor van de Heilige Lucia parochie te Mierlo (1770-1797) Sebastianus was geboren in het Belgische Zoersel. Waar ieder Mierlonaar aan dacht en wat ieder ook wel hoopte ging gebeuren. Omdat de armoede in Mierlo nog groot was is de president schepen Jan van Eijck door gegaan met actie voeren. Pastoor van Kerckhoven is de narigheid ook niet bespaard gebleven en kreeg dus ook met de problemen te maken.

Zo is op Zondag 22 januari 1770 de president schepen van Eijck weer verder gegaan om op alle Zon- en Feestdagen

weer met de schaal in het portaal van de kerk te staan, ook ditmaal weer ten behoeve van de armen in Mierlo.

Omdat pastoor van Kerckhoven de zaak niet van het begin af aan kon, vond hij dit in het begin niet zo bezwaarlijk. Maar al later wijzer geworden in deze gevoelige zaak en maar al te goed wetende wat de gevolgen op langere termijn konden zijn, begon hij, deze de zaak ook persoonlijk aan te trekken. Om vooral geen problemen met de president schepen van Eijck te krijgen heeft pastoor van Kerckhoven contact gezocht met zijn vriend, te weten, de Heer Vriessen. De Heer Vriessen was Raadsheer van de grote Raad binnen Mechelen in België. Vriessen heeft op zijn beurt het probleem weer voorgelegd aan de Heer van Mierlo. Deze mijnheer Vriessen was een grote vriend van de Hoog Edele Heer van Baussele tot Diest. Bovendien was hij ook nog een oom van de huidige Heer van Mierlo, Baron de Heusch en Heer van de Zangerije. Of de Heer Vriessen alleen of samen met de Heer van Mierlo heeft gehandeld is niet geheel duidelijk. Maar de Heer Vriessen heeft Den Heer van Eijck laten weten dat hij moest stoppen met actie voeren, tegen de pastoor. Als hij door zou gaan zou hij gestraft kunnen worden door afzetten. Als dit zou gebeuren was hij funktieloos Mierlonaar.

De Heer van Mierlo, Baron de Heusch, welke inmiddels door de hoge raadsheer van Bausele op de hoogte was gebracht, heeft het staan met de schaal aan de kerk en het urgeren (dwingen) van de pastoor om rekening te doen voor het gerecht verboden. Het verbod van de Heer van Mierlo aan de president schepen Jan van Eijck is per brief door de hoge raadsheer Vriessen aan mijnheer pastoor medegedeeld.

Bovendien heeft de Heer Jonckers de Vocht, rentmeester bij de heer van Mierlo, dit persoonlijk aan de Eerwaarde Heer pastoor van de Kerckhoven gemeld. Het was misschien een wijselijk besluit van de president schepen om vanaf nu niet met een schaal aan de kerkdeur te gaan staan. Eerst heeft de pastoor allen die aan de affaire hebben meegewerkt een dankbrief geschreven. Te weten aan: Den Heer van Meldert,

schout van Dussel. Den Heer Vriessen, Heer van de Hoge Raad van Mechelen (Belgie). De Jonckvrouwe zijn zuster tot Diest. Den Hoog Edelen Heer Van Baussele tot Diest(oom van de Heer van Mierlo). Als laatste ging er een dankbrief naar de Heer van Mierlo, de Baron de Heusch en de Zangerije.

Dat de president schepen Jan van Eijck van het begin af met goede bedoelingen heeft gehandeld is iedereen wel duidelijk. Toch heeft ook hij onder grote spanningen moeilijke beslissingen moeten nemen. De problemen met- en de druk van mijnheer pastoor zijn kennelijk ook hem te veel geworden. Misschien om tot rust te komen of misschien ook wel om geen gezichtsverlies te hebben bij een bepaalde groep inwoners is Jan van Eijck uit Mierlo weggevlucht.

Volgens de pastoor enkel en alleen omdat hij de pastoor 'crimineel' had aangedaan en omdat hij bang was geworden. Schepen van Eijck had zich namelijk naar de Heer van Mierlo begeven, de Baron van Heusch en de Zangerije, die toen in Maastricht woonachtig was. Zijn verblijf in Maastricht duurde drie maanden. Na het ontvangen van de dankbrief van pastoor van Kerckhoven heeft de baron van Heusch een brief aan de pastoor terug geschreven. Leest U zelf maar mee.

Veel Eerwaarde Heer,

U, Eerwaarde, ik heb uiterst beleefd Uw dankschrift van 24 december ontvangen. U, stelt mij in dusdanige verwondering, dat ik niet kan begrijpen welke beweegreden mij gemachtigd heeft. Tenzij dat Joncker de Voogd mijn officieel schrijven verkeerd begrepen heeft. Waardoor ik aan zijn Hoog Edel geborene te kennen heb gegeven dat ik met de president schepen van Mierlo gesproken heb over de rekening die hij pretendeert, waarvan hij denkt aanspraak te kunnen doen voor het gerecht, wegens de penningen die

met de schaal in de kerk worden gekollekteert. De President Jan van Eijck heeft mij als reden genoemd; dat jullie van ouds ongeveer om de tien jaren rekening doen en dit ook gebruik gebleven is. Ook zegt hij dat niemand in de hele Gemeente weet waartoe de penningen dienen en waaraan deze besteed worden. Alleen de Heer pastoor weet dit evenals de twee kerkmeesters. Welke ook alleen door de Heer pastoor zonder tussenkomst van iemand anders worden aangesteld. Hierbij voeg ik uit eigen reflectie toe dat het onderhoud van de Kerk ten laste is van de Gemeente. De penningen welke in de Kerk worden gekollekteert komen uit de beurzen van de parochianen. En daarboven in aanmerking genomen het gebruik dat daar omtrent gebezigd wordt in Katholieke landen. Toen heb ik aan de president gezegd dat hij beloofde genoeg te nemen dat de rekening met voorafgaande publicatie wordt gedaan. Dit ten overstaan van de Heer pastoor, de kerkmeesters en van ieder ander der parochianen, die zich op de dag en tijd bij publicatie bestemd aanwezig mag zijn, om te rekening te aanhoren. Dit is Eerwaarde Heer, het gene wat ik aan Joncker de Voogd heb geschreven met het verzoek aan U Eerwaarde dit arrangement voor te staan. En het verzoek; om te horen wat voor belangen U Eerwaarde Heer Pastoor misschien nog daar tegen zou hebben. Dit alvorens daar omtrent iets wordt beslist. Mij dunkt het voorstel zeer redelijk want het onderhoud der kerk staat al ter laste van de Gemeenten. Ik sta het hun toe de kerkrekening aan te horen, om te zien of het, het geval is van gewone inkomsten en deze zelf te moeten aanvullen. Dus ben ik nogal ver van Uwe Eerwaarde en beleefde dankzegging Daar ik nog geen gedachte gehad heb om de schaal te verbieden, gezien deze ten goede komt aan de armen en omreden dit in zich zelf een loffelijk werk is. Doch Uwe Eerwaarde gelieft mij te melden wanneer hier enig hachelijk gevolg zou ontstaan. Als dit zo is verschuif ik mijn oordeel Uwe Eerwaarde Heer. Vriendelijk biddende Uwe gedachten daar over aan mij deelachtig te maken en om

daar later over te praten en te overwegen.
Mijn vrouw voegt haar vriendelijke groeten bij de eerbied
welke ik U verschuldigd ben.
Uwe Eerwaarde Heer gehoorzamende dienaar,

D.Heusch van Zangerije.

Zoals we gelezen hebben was dit het antwoord van de Heer van Mierlo op de dankbrief welke mijnheer pastoor tot hem richtte. Hieruit blijkt dat de pastoor te goedertrouw heeft aangenomen dat de president niet meer met de schaal in het kerkportaal mocht staan. Een misverstand van Joncker de Voogd is ook niet uit te sluiten. De Heer van Mierlo is dus nog steeds van het tegendeel overtuigd.

Ook pastoor van Kerckhoven laat het hier niet bijzitten en klimt terstond in de pen om de Heer van Mierlo te schrijven.

Hoog Edel Welgeboren Heer,

Hebben U Hoog Edelen geeerde brief van 3 laatsleden den 10e van de zelfde maand ontvangen. Hieruit heb ik verstaan de misintelligentie aangaande het staan met de schaal aan de deur van de kerk ten behoeve van de armen. Zo hoop ik dat ik U Hoog Edele daarmede geen reden van misnoegen heb gegeven. Betreffende deze zaak belieft ik U hier enige antwoorden te geven. Wat aangaat het oude gebruik van rekening te doen en ik vind daar van geen enkele bevestiging voor het jaar 1753 of 1754. Voor die tijd heeft men in Mierlo nooit rekening van de kerk gedaan. Niemand in de Gemeente weet van een rekening. Alleen is er eenmaal een rekening gedaan door de Zeer Eerwaarde Heer Cotermans zaliger gedachtenis. Dit was na het opbouwen van de nieuwe kerk. Dit is hij ook nog blijven doen tot ongeveer het jaar

1760 en niet langer en bovendien is dit geen oud gebruik. Gewoonlijk deed hij dit voor een of twee schepenen van de Gemeente. Vaak was een van beide kerkmeester. Dat de pastoor van Mierlo zonder tussenkomst van iemand anders kerkmeesters aanstelt; dit doet de pastoor volgens oud gebruik zoals op alle dorpen welke bij de Katholieken gebruikelijk is. Het is ook waar dat het onderhoud van de kerk ten laste is van de Roomsens. Bovendien komt het grootste deel van de penningen uit de beurzen van de parochianen. Het zou dan ook redelijk zijn dat daarvan rekening zou geschieden door de Roomse Gemeenten. Bovendien is het noch hier noch elders gebruik. Misschien zouden in de hele Gemeenten een of twee personen zo willen. Als ik zoiets zou doen zou ik mij hachelijk maken bij alle omliggende pastoors. Deze zouden dan ook mijn voorbeeld moeten volgen. Dergelijke zaken mag de pastoor ook nooit op eigen gelegenheid doen, zonder de toestemming van de vicaris. Er zal trouwens grote twijfel ontstaan of de vicaris dit wel zal goed vinden. In deze ben ik gesterkt na het gesprek met hem op 11 juli hierover. Toen verklaarde hij dit in geen manieren te willen. Indien men dit voor de Roomsens doet zou dit ook moeten voor de Gereformeerden.

Pastoor van Kerckhoven vestigt extra aandacht op het gegeven dat de R.K. Kerk geen goederen of rente mag hebben. Hij schrijft de Hoog Edele Baron in goed vertrouwen het volgende.

Nu onze kerk zover is gekomen, door de goede zorgen en spaarzaamheid van de overleden Heer pastoor en de betreffende kerkmeesters, dat zij enige tijd geleden voor hen een rente van 60 wisselgeld op de bank van Weenen hebben gekocht. Dit, als de kerk een ongeluk zou overkomen, waar God haar van believe te bewaren, altijd in staat zou zijn, om zich zelf zonder kosten van de Gemeenten te kunnen herstellen. En als de Gemeenten het geluk zou hebben, om een kapelaan te kunnen benoemen, zou men deze zelfs ten dele

kunnen onderhouden.

Pastoor van Kerckhoven denkt dat dit een goede gedachte is. Gezien dit nog geheim is hoopt hij dat de Hoog Edele het ook geheim zal houden. Dit zijn wat de pastoor betreft de redenen om geen rekening te doen, want als men dit wel zou doen, zou dit alles te voorschijn komen.

Als men wel met de schaal aan de kerk wil gaan staan zou dit schadelijke gevolgen hebben. En voor alle duidelijkheid somt hij die nogmaals op.

1. Dat de parochianen alleen hiervoor stuk voor stuk naar de kerk zouden komen.
2. Dat de gereformeerden dan ook aanspraak zouden maken om met de schaal gaan te staan.
3. Dat de Kerk dan na enige jaren getaxeerd zou kunnen worden.

Het gevolg zou dan kunnen zijn, dat dan per jaar zoveel aan de armen afgestaan zou moeten worden als dat er thans met de schaal opgehaald wordt. Als dit zou gebeuren zou dit natuurlijk ook bij de anderen kerken gebeuren.

4. Bovendien is het staan met de schaal zoals de laatste tijd is gebleken schadelijk voor de kerk.

Hier ondertekende de pastoor met

Uwe Hoog Edeleonderdanige dienaar
Sebastianus van de Kerckhoven.

Zoals U al gemerkt hebt is het laatste gedeelte van de brief door mij verkort weergegeven, omreden dat het origineel zeer slecht leesbaar was en een letterlijke vertaling onmogelijk was. Zoals het in belangrijke zaken betaamt, zeker nu er al zoveel correspondentie over en weer is geweest, kan de Heer van Mierlo deze brief niet onbeantwoord laten.

Zo schrijft hij kort maar duidelijk het volgende antwoord;

Heel Eerwaardige Heer,

De moeilijkheid die Eerwaarde mij gelieft voor te stellen tot voorkoming van een publieke rekening der Kerk begrijp ik volkomen. Maar dit geschil is een gevolg van onvoorzichtig handelen. Hetwelk beter niet op de naam van de Kerk of de pastoor maar op naam van enkele eerlijke en burgerlijke personen had kunnen en moeten gebeuren. Hierdoor hadden alle problemen en gevaar voor verbeurdverklaring vermeden kunnen worden.

Hier tekende de Heer van Mierlo met de vriendelijke groeten.

Nu is de correspondentie tussen Mijnheer pastoor en de Heer van Mierlo wel ten einde gekomen, maar de pastoor is nog niet geheel tevreden met het behaalde resultaat. In het betreffende handboek maakt hij de volgende notitie. Uit het antwoord is wel duidelijk dat de Heer afziet van de rekening van de Kerk, maar niet van het staan met de schaal aan de deur van de Kerk en dit ten behoeven van de armen van Mierlo. Dit was toch de oorzaak van alle problemen.

Zeer verlangend naar een einde in deze zaak besluit de Eerwaarde Heer om de zaak nog niet geheel op te geven. Nadat hij zeer weinig tijd verloren heeft laten gaan gaat hij naar zijn advocaat de Heer van Reijssingen te Helmond. Prompt schrijft de advocaat een brief aan de Heer van Mierlo en heeft hier het volgende antwoord ontvangen.

Mijnheer,

Het is waar dat ik niet door president van Eijck maar door klachten van de Eerwaarde Heer Pastoor van Mierlo ben geïnformeerd. Deze informatie heeft hij mij door een derde hand laten weten. Het aanwezig zijn geweest van de voorgestelde rekening van de kerkmeesters en van de schaal, waar de schepenen mee staan voor de armen. Gezien ik niet gewoon ben om op enige klachten of rapporten te reageren voordat ik van beide kanten de belangen heb gehoord. Toch heb ik aan president van Eijck gevraagd, wat de reden was van zijn verschil in opvatting met de Heer Pastoor.

De president heeft de Heer van Reijssingen geantwoord.

Aangezien de grote nood van de armen ingezetenen, hebben de schepenen besloten om met de schaal te gaan staan tot nadien. Op deze wijze probeerden zij zoveel mogelijk aalmoezen te ontvangen als de goede luijden wensten te geven. Dit natuurlijk tot tegemoetkoming van de behoeftigen. Dit heeft de overleden pastoor trachten te beletten. Hij deed dit voor als nadelig aan de Kerk. Toen heeft de president verzocht om de rekening te mogen zien, om te kunnen beoordelen of de Kerk uit de gewone opbrengsten haar normale onderhoud kon doen of juist niet kon doen. Hierna vroeg de president hoeveel kerkmeesters er waren ? Twee ? En door wie worden deze dan aangesteld ? Gebeurt dit door de Eerwaarde Heer Pastoor alleen ? Voor wie doen deze dan hun rekening ? Is dit ook voor de pastoor alleen ? Heeft de Kerk ook enige inkomsten ? Neen ? Bij deze informatie heeft de Baron van Heusch zijn gedachten gevoegd dat het onderhoud van de Kerk staat tot last van de Gemeenten. En juist de Gemeenten zal moeten aanvullen al het gene de kerkschaal enige tijd te kort mocht komen in het nodige onderhoud van de Kerk. Hieruit kunt U wel bevatten van wat voor

gedachten ik was omtrent de pretentie van de president. Doch wel wetende dat ik als Heer geen privatieve autoriteiten bezit, om daar iets te bewerkstelligen. Toen heb ik de president gezegd dat ik mettertijd in Mierlo kom om met de Eerwaarde Heer Pastoor hierover te praten en zo ik niet twijfel met hem overeenkomen. Want ik dit niet voorop verlang.

Na dit antwoord gelezen te hebben weten we hoe de Heer van Mierlo denkt over deze situatie. De pastoor schrijft hierover. Hieruit kan men bespeuren wat gevoelen de Heer van Mierlo aangaande heren pastoors en andere Geestelijke personen. Dit dan alles zo zijnde, zo heeft den Heer van Mierlo aan de gemelde president verboden, om nog met de schaal gaan te staan aan de kerk ten behoeven van onze armen. Zo is de Pastoor verteld door ene persoon met name, Michiel van Lierop, wiens vrouw heeft gezegd dat het de president absoluut was verboden om in de toekomst nog met de schaal te staan. Desondanks heeft de president thuis gekomen van de Heer van Mierlo, toch weer opnieuw willen beginnen. Deze keer heeft hij niemand van de andere schepenen kunnen overtuigen. Dit natuurlijk omdat ze nu wel wijzer geworden waren.

Deze zaak is verder zo gebleven en men heeft niet meer met de schaal gestaan. Lange tijd is er nog over nagesproken in de Mierlose gemeenschap. Een van de akties welke de Heer van Mierlo nog heeft ondernomen is het eerst volgende. De Heer van Mierlo, Baron de Heusch van Zangerije heeft besloten om de Heer president schepen Jan van Eijck af te zetten. Dit heeft hij resoluut gedaan op 22 juni 1771, dit is precies 11 jaren na het begin van deze dorpsrel in 1760. Tegelijk heeft hij als President schepen aangesteld een zekere Michael van Lierop. Van deze nieuwe schepen president hoopt de Eerwaarde Heer pastoor, dat deze de zaak niet opnieuw gaat beginnen. Zou hij dit wel doen dan zal dit

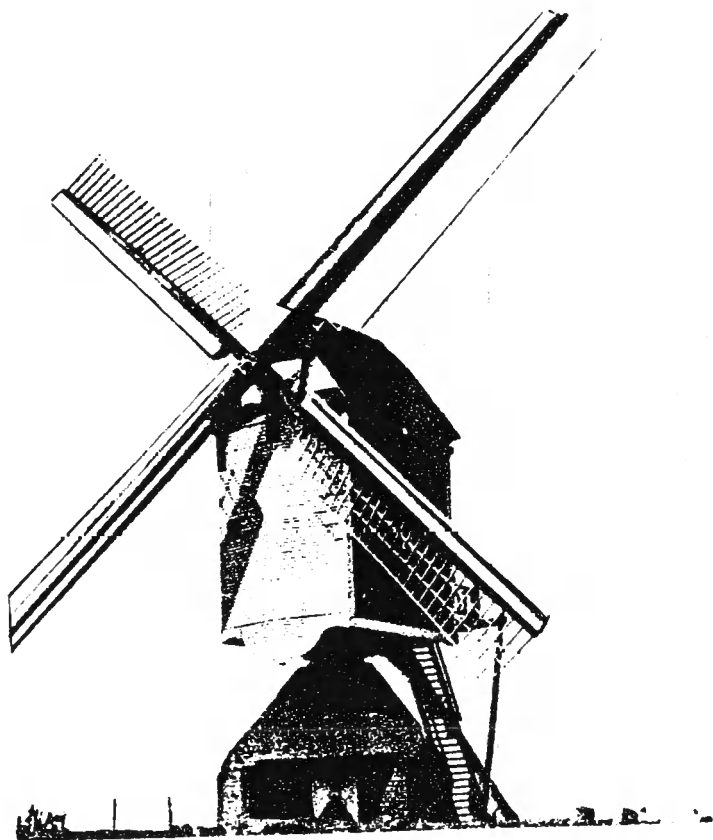
zeer nadelig voor de Kerk zijn. Maar bovendien zal het ook een slecht gevolg hebben. Pastoor van Kerckhoven heeft alles zeer nauwkeurig op papier gezet om eventueel later de inwoners van Mierlo eens te laten zien wat ene moeite een persoon, welke ook nog wel Katholiek was, kan veroorzaken aan de Kerk en aan de Pastoor. Maar ook omdat de pastoor vreest dat deze moeilijkheid na een bepaalde tijd weer de kop op kan steken. In deze zaak waren de kerkmeesters Hendrick Goores en Johannes Knaapen betrokken. Nu alles op papier staat zouden in dit geval ook de pastoor en kerkmeesters in latere tijd hierover goed geïnformeerd zijn en dan hiernaar kunnen handelen.

In de zomer van 1772, ongeveer een jaar later, is de Heer van Mierlo, de Baron van Heusch van Zangerije, samen met zijn vrouw en de oude Heer van Scherpenzeele voor werkbezoek in Mierlo. De pastoor heeft hen op twee middagen, 22 en 23 juli aan huis gehad. Tijdens de ongetwijfeld vele gesprekken die zijn gevoerd is over deze zaak niets gezegd. Nu ongeveer ander half jaar later, eind 1773, kunnen we gerust zeggen dat de hele zaak is afgedaan. Zeker is dat het voor alle betrokken partijen een moeilijke tijd is geweest en dat ieder heeft gehandeld met de beste bedoelingen naar ieders eer en geweten. Ook al is er, zoals in ieder proces, een verliezer het blijkt toch dat de pastoor de hele zaak het beste had ingeschat. Voor de armen van Mierlo was het in ieder geval zo dat zij geruime tijd hebben kunnen profiteren van de opbrengst welke met de schaal op zo een moeilijke wijze was bijeen geschaapt.

Publicaties met bronvermelding zijn toegestaan.

Parochieel Archief Mierlo inventarisnummer.26
Heemkundekring Myerle te Mierlo.
Mierlo, 5 januari 1993

M.J.G. Weijts.

ONFEILBAAR MIDDEL TEGEN DE JIGT.

Men neeme een zakdoek van een 50-jarige jonge jufvrouw, die den wensch nog niet gekoesterd heeft om te trouwe. Wassche die drie-maal in den molekolk van een eerlijke molenaar. Droog die daarna op een tuinheg van een medelijdende woekeraar. Zet daarop een merk met inkt van een advocaat, die nog geen proces verloren heeft. Geef die zoo een een geneesheer, die nooit verkeerde recepten voorschreef enz. En laat vervolgens de plaats waar gij de jigt gevoeld daarmede vrijven.

Probatum est.

(Uit het negentiende--eeuwse aantekenboekje van H. Michielsen te Asten)